

καὶ δὲν τὸ κατώρθωσαν μὲ ἄλλο τρόπο. Αὐτοὶ εἶχαν στὰ χέρια τοὺς τῆ Δημοσιογραφία, κ' ἐπειδὴ σφερό εἶναι πάντα νὰ μὴ φωνάζῃ ὁ Τύπος καὶ αὐτὸ τὸ ἡ ξερεῖ πολὺ καλὰ ἡ αὐλικὴ κλίκα, ὅταν κανεὶς τὸ παραξυλῶνε τότε φώναζε ἡ διεύθυνσις καὶ τοῦ ζητοῦσε ἔργο του γιὰ τὸ Βασιλικό. Αὐτὸ ἐννοεῖται δὲν ἔγινε σὲ μεγάλο βαθμὸ, γιὰτὶ μόλις τώρα τελευταῖα βάλθηκε ἡ φάμπρικα σ' ἐνέργειαν. Ἀρχίσε ὅμως νὰ γίνεταί κι αὐτὸ φτάνει.

Μὲ τέτοιον τρόπο παρακολούθησε καὶ ἡ κριτικὴ (αὐτὴ δὲ ποὺ ὑπάρχει) τὴ δουλειὰ τοῦ Βασιλικού. Ἄλλοτε πολεμικὴ μὲ ὑστεροβουλία, ἄλλοτε λιθανιστικὴ μὲ ὑστεροβουλία, ἄλλοτε μιχτὴ μὲ ὑστεροβουλία καὶ ποτὲ μὲ εὐκρίνεια. Ἄν ἀκούστηκαν μερικὰ λόγια ἀληθινὰ, μονάχα καὶ ἀποκλειστικὰ στὸ φύλλο τοῦτο, αὐτὰ πνίχτηκαν ἀπὸ τὴ γύρω συρροντολογικὴ θολοῦρα τῶν ἐνδόπουλων (συμπάθειες καὶ ἀντιπάθειες) καὶ τῶν Κουρούπηδων (τσέπη).

Καὶ ποῖός εἶναι ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ Βασιλικού σὲ ἔργα ἑλληνικὰ πρωτότυπα; 1) «Ἀρτεμισία» τοῦ Ἀρμελά, 2) «Δουκίσσα τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Ραγκά, 3) «Βελισσάριος» τοῦ Δημητρακόπουλου, 4) «Ἀριάδνη» τοῦ Νικολάρα, καὶ 5) «Θεοδώρα» τοῦ Τσοκόπουλου. Ὅλες τραγωδίαι, ἀκόμα τραγωδία καὶ τὸ συμπέρασμα.

Εἶνα ἔργα, τὰ περισσότερα γαλλικὰ δραματικά, τὰ λιγώτερα γερμανικὰ ἔντοστες κωμωδίες καὶ ὅλα τῆς παλίας σχολῆς ποὺ μόνο τὴν ψυχὴ τοῦ κ. Βλάχου μποροῦν νὰ τράβηξουν. Ἡ Ροῦσσικὴ φιλολογία ποὺ εἶναι τὰ τελευταῖα χρόνια γιομάτη δύναμη, καὶ ἡ Νορβηγικὴ ποὺ εἶναι γιομάτη ὁμορφιά, δὲν πάτησαν τὸ κατώφλι τοῦ Βασιλικού. Εἰςχοῦμε ὅμως πὼς οἱ φιλολογίαι αὐτὲς εἶναι «ἡκίστα» ἀριστοκρατικαί.

*

Τὸ θέατρο δὲν εἶναι χωρισμένο ἀπὸ τὴν καθολικὴν κατάστασιν μιᾶς κοινωνίας. Καὶ ἡ σημερινὴ κοινωνία τέτοια ποὺ δείχνεται στὴν πολιτικὴ, στὴν ἐκπαίδευσιν, στὴν φιλολογία, ἔπρεπε νὰ δείχῃ καὶ στὸ θέατρο. Σάπια ἰδανικά, σάπιο θέατρο θὰ ζητήσουν. Ἀναμορφωτικὰ ἰδανικά, ἀναμορφωτικὸ θέατρο. Ἐμεῖς ἀκόμα βρισκόμαστε στὰ πρῶτα. Ἀραγε θ' ἀργήσῃ ἡ μέρα ποὺ θὰ ἀποχτήσουμε τὰ δεύτερα, καὶ θὰ ζητήσουμε τότες καὶ τὸ κατὰλληλο θέατρο; Ὡς τόσο ἂ γίνῃ αὐτὸ κάποτε, τὸ χτίριο τοῦ δρόμου τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, δὲ θὰ παρουσιαστῇ πιά σὰ Βασιλικό. Ἀ δεχτοῦμε πὼς μιὰ μέρα ὅλα τὰ βασιλικά πράγματα εἶναι προορισμένα νὰ θυσιαστοῦνε πάνου στὶς νέες λευτερώτες ιδέαι τῶν ξυπνημένων λαῶν, μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς τὸ Βασιλικὸ θέατρο ξετέλειωσε πολὺ καλὰ καὶ πολὺ νωρὶς τὸν προορισμὸν του.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

προς καὶ φώναζε πὼς «Ἄν ἡ Αὐτοκρατορίσσα ἔκαμε τὴν εἰρήνην τῆς, αὐτὸς ὅμως δὲν ὑπόγραψε ἀκόμα τὴ δικήν του». Καὶ κατέθηκε στὸ Μοριὰ, κ' ἐπίασε τὰ παράλια τῆς Λακωνίας μὲ τὸν Ἀντροῦτζο (1792).

Πρώτη φορὰ ποὺ ξεστόμισε Ἕλληνας ἀρχηγὸς τέτοια τολμηρὰ φράση, τέτοιον κερκυνό. Αὐτὸς εἶταν ὁ μεγαλύτερος ἡρωϊσμὸς τοῦ Κατζώνη, καὶ ὁ πιὸ δοξασμένος. Ἐπειδὴ εἶταν ἡθικὸς ἡρωϊσμὸς. Ἐπειδὴ βασιζότανε στὴν ιδέα ἴσα ἴσα ποὺ πασκίζουμε νὰ ποδεῖζουμε μ' αὐτὰ τὰ σημειώματα, τὴν ιδέα τῆς ἐθνικῆς πρωτοβουλίας, τοῦ ἀνεξάρτητου χαρακτήρα ποὺ ἀφηγεῖται τοῦ ξένου τὰ λόγια ὅσα νοιώθῃ τὸ δικό του τὸ σφερό καὶ τὸ δικό του τὸ χρέος. Μὲ μιὰ τὴν λέξιν δίδαξε ὁ Κατζώνης τὸν ἀληθινὸ μὲν πατριωτισμὸ, ποὺ τοῦ κακοῦ ζητοῦσαν νὰ ζαπλώσουν με κολλυβογράμματα οἱ δασκάλοι. Ἄν τὸ καταφέρναν οἱ δασκάλοι νὰ μπολιάσουν τὸ ἔθνος μὲ τὸν ὄρὸ τοῦ ἡθικοῦ ἡρωϊσμοῦ ἀπὸ τὰ βιβλία τοὺς, θὰ εἶχε τότες ὁ Κατζώνης μυριάδες ἑτοιμοὺς νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Ἐμεῖς ὅμως μοναχὸς του, καθὼς τυχαίνει σὲ πολλοὺς μεγάλους ἀνθρώπους ποὺ βλέπουνε ἴδιοι τοὺς τὴν ἀλήθειαν, μὰ τριγυρίζουνται

«Ο ΝΟΥΜΑΣ»

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8.—Γιὰ εἰς Ἑπορχίαι Δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. Χρ. 10.

Γιὰ εἰς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρέμνες (2 Δρ. τὴν τριμηνία) συνδρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κδόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια, Ἐθν. Τράπεζα, Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Στομὰς Τ. οχιόρρομον (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμ. ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάφου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

«Πατέρα» καὶ «πάτερ». — Ἀμεταρρύθμιστη «Μεταρρύθμιση». — Ὁ δικαστὴς καὶ ἡ καθαρεύουσα. — Ἐνα ἄρθρο τοῦ Π. Βασιλικού.

ΟΤΑ συνιῆθηκε ἡ ἐκτροπὴ γιὰ τὰ διδασκὰ βιβλία διαμαρτυρηθήκαμε ὅσο μποροῦσαμε γιὰ τὰ πρόσωπα ποὺ κομήσανε μέσα σ' αὐτὴ, κ' εἴπαμε πὼς ὁ καινούριος νόμος ὅσο εὐεργετικὸς κι ἂν εἶναι γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, θὰ σκοτίζῃ στὴν καλὴν ἐφαρμογὴν.

Μὰς πληροφοροῦν τώρα ἡ «Ἀκρόπολις» πὼς ἡ κυρὴ ἐπιτροπὴ ἀπόρριψε κἀπὼ ἀναγνωσμάτων γιὰτὶ εἶχε μέσα «Πατέρα μου» ἀντὶ «Πάτερ μου», μ' ὅλες τὶς διαμαρτυρίες μερικῶν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ποὺ δὲν ἔχουν μάτια τοιμαζιὰμένα ἀπὸ τὴν ἀρχαιομανία.

Μὰ ἐπὶ τέλους τί περιμένει ἡ «Ἀκρόπολις»; Καινούριες καὶ σωστὲς ιδέαι ἀπὸ δασκάλια μαλάκια, ποὺ τί διάλεξε ἡ πλειονοψηφία τῆς φιλολογικῆς οὐλῆς, ποῦθι διεσυνετὴ τὸ Μιστριώτη; Καὶ δὲν ἐνοιῶσε ἀκόμα δι' ὅσα στὴν ἐπίσημην ἀντιπροσωπείαν τοῦ ἔθνους στὴ Β. οὐλῇ, βρίζεται ἀδιάντροπα ἡ ζωντανὴ μας γλῶσσα, θὰ βρίζεται καὶ οἱς διαφορὰς ἐπιτροπῆς, τίς ἐπισήμους καὶ αὐτὲς ἀντιπροσωπείες τῆς καθολικῆς οἰκονομικῆς μας;

Ἐχὲν τὸ κουράγιον ἡ «Ἀκρόπολις» νὰ σηκώσει ψηλὰ τὴ σημαία μας διδομένη καὶ νὰ ἐκτινάξῃ τὴ γούνα τοῦ κάθε προγονοκλήτου, ἀγκαλιάζοντας τὴ δημοτικὴν μας;

Δὲν τόχει; Τότε δὲ μὴν τῆς φαίνεται παράξενα αὐτὰ, καὶ δὲ πάψει νὰ παραπονιέται.

*

ΚΑΙ τρίτη φημερίδα σοσιαλιστικὴ στὸ Βόλο ἢ Μεταρρύθμιση. Τί εἴμαστε μωρὲ! Ἐμεῖς οἱ Ρωμιοί. Ἐννε νὰ

ἀπὸ τυφλοὺς βοηθεῖς.

Τὸν χτύπησε κ' ἰδὼ ὁ Τούρκικος ὁ στόλος, καὶ μὲ τὴν παρακίνηση τοῦ Τζανέτου Γρηγοράκη, τοῦ Ἡγεμόνα τῆς Μάνης, καταπαύστηκε ὁ Λάμπρος νὰ τραβηγῇ στὴν Ἰθάκην, καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ ἐναγυρίσῃ στὴ Ρουσία. Ἀπεθανε στὰ βορεῖνά του λημέρια διὸ χρόνια κατόπι (1794).

Χερότερα εἶπαθε ὁ Ἀντροῦτζος μὲ τοὺς Κλέφτες του. Ἐπειδὴ πολέμωντας αὐτὸς νὰ περάσῃ στὴ Ροῦ μέλη, καὶ ἀπ' ἐκεῖ στὰ Ἑρτανῶνα, καταδόθηκε ἀπὸ τοὺς Βενετούς, στάλθηκε στὴν Πόλιν ἀλυσοδεμένος, καὶ ἀπέθανε στὴ φυλακὴ ἀπὸ τὰ βασάνια.

Ἐρχεται κ' ἐδῶ ὁ ἱστορικὸς μας νὰ μᾶς παρηγορήσῃ τάχα λέγοντας πὼς οἱ ἀγῶνες ἐκεῖνοι δὲν πῆγαν τοῦ κακοῦ, ἐπειδὴ ἡ νίκη ἡ Σουθῆκη τοῦ Γεωργίου δυνάμυνε τοὺς ὄρους τῆς παλίας. Σουθῆκης γιὰ τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς. Μ' ὅλο τὸ συμπαθεῖς ὅμως τὰ πετοῦμε ἀπὸ τὸ παραθυρὸν δι' αὐτὰ τὰ μικρολογήματα, καὶ ξαναερχόμεστε στὸ ἕνα καὶ μονάχο καλὸ ποὺ βγήκε ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τοῦ Λάμπρου Κατζώνη, δηλαδὴ στ' ἀληθινὸ πατριωτικὸ ψυχόρητο ποὺ μᾶς εἰδείξε, καὶ ποὺ σταθηκε παράδειγμα γιὰ παρόμοιους κατοπινούς ἡρωϊμούς.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

κάμει ἕνα πρῶμα καὶ χίλιοι θὰ ριχτοῦνε νὰ τὸν ἀνταγωνιστοῦνε. Καὶ πὼς; Μ' ὅλα τὰ ταπεινὰ μέτρα. Ἐστὶ σὲ πρῶτο τοῦ φύλλο ἡ «Μεταρρύθμιση» σφεντονίζει μιὰ συκοφαντικὴ διαμαρτυρίαν, γιὰ τὸν Πρόεδρο τοῦ «Πανεργατικοῦ» καὶ διευθυντὴ τοῦ «Ἐργάτη», ποὺ ἀνέμεσα στ' ἄλλα τὸν λέει καὶ «σύμμορχο τῆς ἀξέστου δημόδους».

Δὲν ξέρομε τί μεταρρύθμιση θὰ φέρῃ ἡ «Μεταρρύθμιση» στὴν κοινωνία τοῦ Βόλου, μὰ ἀπ' αὐτὸ καταλαβαίνει κανεὶς πόσο ἀγαπᾷ τὸ λαὸ καὶ τοὺς ἔργατες, καὶ πόσο ψηλὰ θὰ βραχτοῦν τὴ σημαία τῶν συμφερόντων τοὺς, ὅταν τοὺς βρίζει πρῶτα πρῶτα τὴ μιλιὰ.

Οἱ ἔργαται, λέει, δὲν ἐξήγησαν τοιαύτην γλῶσσαν. Μὰ ἴσα ἴσα αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη τιμὴ τοῦ «Ἐργάτη» ποὺ τοὺς δίνει τὴ γλῶσσάν του: χωρὶς νὰ τὴ ζητήσουν, ποὺ τοὺς ἀνοίγει τὰ μάτια, ποὺ τοὺς δείχνει τί πρέπει καὶ τί ἔπρεπε νὰ ζητήσουν, ποὺ τοὺς ἀνάγει μέσα τους τὴν ἀλήθειαν γιὰ τὰ πραγματικὰ τους συμφέροντα.

Ἡ «Μεταρρύθμιση» χτυπώντας τὴ δημοτικὴν, πᾶσι πλάι μὲ τοὺς δασκάλους, μὲ τοὺς καθαρευουσίνους, μὲ τοὺς ἀριστοκράτες, καὶ δείχνει ἔτσι γιὰ ὅσους καταλαβαίνουν πόσο σπουδαῖο σοσιαλιστικὸ φύλλο εἶναι.

*

ΑΛΗΘΙΝΟ εὐθυμογράφημα εἶναι μιὰ δόξα ἐνός δικαστῆ τοῦ Βόλου, ἀπερὶ ἐγκληματικότητος ποὺ δημοσιεύεται τελευταῖα στὴ δικαστικὴ φημερίδα «δικαιοσύνη» (3 τοῦ Μῆν 908). Ὁ λειτουργὸς αὐτὸς τῆς «Θεμίδος» φρίσκει πὼς παραστράφησε, καὶ ὑπὸ ποιήτη: μιστριωτικὸς ποὺ εἶτανε νὰ γίνῃ ποῖός ξέρει μὲ τί τρόπο κλέψε τὸ σκαμνὶ τοῦ κατῆ.

Νὰ κ' εἶνα παράγραφος γιὰ δείγμα: «Ἐγκληματικότης! λέξεις ἀνυπόστατες, στέρησις, λέξεις ἀνυπόστατες τὴν θεολογικότητα τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, λέξεις ἀποσπῶσας τὰς ἐπιδόσεις στοναχῆς ἀπὸ αἰμαρροῦντα στήθεα ἀκούοντες καταπεπνιμένα, λέξεις ορκοποιῶν θυμοδαχίς, πλήρως οὐκαὶ ναίμας, τὴν θυμὸν θυμὸν, ροδόχαρξ, καὶ ἐρωτοτόκον τῆς Ἑλλάδος γόρυν, ἥτις ἐπικτατοργήθη ἕνα καὶ μόνον δημιουργητὴν τὸν ἔρωτα, φεῖ εἰς τοὺς φαιδρίμους, εὐαθεῖς καὶ τοὺς θελγίνους κόλπους τῆς...»

Καλὸ καὶ ἄγιο νὰ κατεβαίνει ὁ δικαστὴς ἀπὸ τὴ σοβαρὴ ἔδρα του, μὲ σκοπὸ νὰ διδάξῃ τὴν κοινωνίαν, μὰ ὅταν αὐτὸς ὁ σκοπὸς γίνεταί μὲ τέτοιον μέσον καὶ μὲ τέτοιαν γλῶσσαν, πέφτει σὲ γελοῖο, καὶ πρέπει τὸ Ὑπουργεῖο νὰ βάλῃ χέρι γιὰ χάρη τῆς δικαιοσύνης, ποὺ πρὶν αἰνᾷ τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπὸ τοὺς διάφορους ἐκμεταλλευτῆς τῆς, ὥστε νὰ περισσεύουν οἱ πρακτικότητες τοῦ κ. δικαστῆ τοῦ Βόλου.

*

ΣΤΟ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Ἐργάτη» δημοσιεύτηκε ἕνα δυνατὸ ἄρθρον τοῦ συνεργάτη μας Πέτρου Βασιλικού: «Ἀστικὴ καὶ σοσιαλιστικὴ ἰδεολογία».

Μέσα στὰ τόσα σημαντικὰ ποὺ λέει γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ξετάζει μὲ τὰ λίγα αὐτὰ, μὰ οὐσιαστικὰ λόγια, καὶ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ὑπὸ τὴ σοσιαλιστικὴ ἀποψη, ἀπαντώντας στὴν ἰδεολογία τῶν κυρίαρχων ἀστών.

Θελεῖ ὁ λαὸς τὴ γλῶσσάν του γιὰ μόρφωσιν καὶ ἀνύψωμά του; Ἀμέσως σείς τὸ ἐπιχείρημα: «Ἡ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ βλάπτει τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα. Γι' αὐτὸ ὅσοι τὴ μεταχειρίζονται, προδότες! Μὰ αὐτοὶ οἱ προδότες ὅς τὰ ποδεῖξαν μὲ μαρτυρίες ἀκαταμάχητες πὼς ἴσα ἴσα ἡ δικὴ σας ψευτικὴ γλῶσσα βλάπτει σ' αὐτὸ, γιὰτὶ κανένας ἀπ' τοὺς σκλάβους ἀδερφούς δὲν τὴν καταλαβαίνει. Μὰ ἀπὸ λογικὴν ἐστὶς δὲ νιώθετε γιὰτὶ σκοπὸς σας πραγματικὸς δὲν εἶναι τὸ λευτέρωμα τῶν σκλάβων, μὰ τὸ στραβωμὸν τοῦ ἔθνους ὅλου μὲ τὴ νεκρὴ γλῶσσα, χάρη τῶν λίγων, τῶν ἐκμεταλλευτῶν».

Αὐτὰ ἂς τ' ἀκούσει κ' ἡ «Μεταρρύθμιση» καὶ κάθε ἄλλος ποὺ θέλει νὰ χωρίσῃ τὸ λαὸν ἀπὸ τὴ γλῶσσάν του, μὲ τὴν ψευτικὴν δικαιολογίαν, πὼς τὴν ὑπερετεῖ τάχα καὶ τὸν νὲ μορφώνει.

ΟΙ ΑΡΑΧΝΕΣ

Οἱ ἀράχνες περιπλέξαν τὸ σπῆτι μας τροχῶρα

Κι ἀράχ, βοῦβὰ, ὑφαίνουνε ἱστὸς στὴν κάθε θύρα,
Μάταια μὲ κόπους σπῆτι μας καθήμενὰ τὶς βγαίνουν,
Καίνας ὑφαίνουν ἀπαντα, κ' ἐφαίνουν, ὅλο ὑφαίνουν....

Πειραιὸς Ἀνοιξὴ 908.

ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ